

Lá Thư Thụ Nhân

Subject: Cóc cuối tuần --- Lợi Đao
From: Trần Văn Lương
Date: Thursday, September 6, 2018

Kính gửi quý anh chị con cóc cuối tuần.

Đạo:

*Can chi cỡi cộ tháng ngày,
Một đao lóe sáng đoạn ngay cát đằng.*

Cóc cuối tuần:

利刀

病月戴愁倚破雲，
學僧鬧論假和真。
殿前風起心猶動，
爐裏燼寒事未竣。
雙老捲簾知得失，
二人呈話辯疏親。
東西兩院爭貓子，
一閃刀光黑白分。

陳文良

Âm Hán Việt:

Lợi Đao

Bệnh nguyệt đái sầu ý phá vân,
Học tăng náo luận giả hòa chân.
Điện tiền phong khởi, tâm do động,
Lô lý tấn hàn, sự vị thuận.
Song lão quyền liêm, tri đắc thất,
Nhị nhân trình thoại, biện sơ thân.
Đông Tây lưỡng viện tranh miêu tử,
Nhất thiểm đao quang, hắc bạch phân.

Trần Văn Lương

Dịch nghĩa:

Đao Bén

Con trăng bệnh đội sầu (đến) nương nhờ (cụm) mây rách,
Các nhà sư đang tham học ồn ào đàm luận chuyện giả với thật.
Trước đèn thờ gió nổi, cái tâm còn động, (1)
Trong bếp, tro tàn nguội lạnh, việc chưa xong. (2)
Hai vị tôn túc ra cuốn rèm, biết ai được ai mất, (3)
Hai người trình kiến giải, tranh luận ai gần ai xa. (4)
Hai viện phía đông và phía tây tranh nhau con mèo,
Ánh đao vụt lóe, trắng đen phân biệt rõ ràng. (5)

Chú thích:

(1) *Vô Môn Quan*, tác 29: Phi Phong Phi Phan

Cử:

Nhân gió lay lá phướn, có hai ông sư cãi nhau.

Một ông bảo:

- Phướn động.

Một ông nói:

- Gió động.

Cãi tới cãi lui không ra lẽ. Lục Tổ (Huệ Năng) bèn bảo:

- Không phải gió động, không phải phướn động mà là tâm của các vị động.

Hai ông tăng bỗng nhiên run sợ.

(2) *Những Đóa Hoa Thiên*, Dương Đình Hỷ dịch, công án số 1062: Mượn chuyện để dạy Đạo,

Có một lần Quy Sơn đang đứng hầu sư phụ là Bách Trượng. Bách Trượng bảo Quy Sơn bói trong lò xem có lửa không? Quy Sơn bói rồi thưa rằng không có. Bách Trượng thân đến lò bói sâu tìm được một điểm lửa nhỏ, bèn thổi cho cháy bùng lên rồi nói với Quy Sơn rằng:

- Đây chẳng phải là lửa sao?

Quy Sơn nghe câu nói đó hốt nhiên đại ngộ.

(3) *Vô Môn Quan*, tác 26: Nhị Tăng Quyển Liêm

Cử:

Các học tăng trước giờ ăn đến tham hỏi Thiền Sư Pháp Nhãn (*) ở chùa Thanh Lương. Sư gơ tay chỉ bức rèm. Bèn có hai ông tăng ra cuốn rèm lên.

Pháp Nhãn nói:

- Một được một mất.

(*) Pháp Nhãn Văn Ích là pháp tử của La Hán Quế Sâm. Sư khai sáng Pháp Nhãn tông, một trong 5 tông phái chính của Thiền tông Trung hoa: Lâm Tế, Quy Ngưỡng, Vân Môn, Tào Động và Pháp Nhãn.

Lời Bình của Vô Môn Huệ Khai:

Hãy nói ai được ai mất. Nếu hướng về chỗ này mà thấy rõ được thì biết ngay được chỗ thất bại của Quốc Sư Thanh Lương. Tuy nhiên như thế, rất kỳ bàn cãi chuyện được mất.

(4) *Những Đóa Hoa Thiên*, Dương Đình Hỷ dịch, công án số 599: Hai đệ tử của Đại Mai

Giáp Sơn (xin đừng lầm với Giáp Sơn Thiện Hội, pháp tử của Hoa Đình Thuyền Tử) và Định Sơn đều là đệ tử của Đại Mai. Một hôm tranh luận vấn đề có Phật hay không. Sư đệ Giáp Sơn chủ trương có Phật. Chỉ cần trong tâm chúng ta lúc nào cũng có Phật thì không sợ 6 đường luân hồi, không sợ những khổ sở của thế gian, thậm chí địa ngục cũng không sợ nữa. Dù gặp khổ nạn, nghịch cảnh lúc nào tâm cũng niệm Phật, Bồ tát thì sẽ khắc phục được. Nhưng sư huynh Định Sơn lại không đồng ý. Ông nói: "Chỉ cần tất cả đều không, cả Phật cũng không thì không có 6 đường luân hồi. Đó mới thật sự là giải thoát." Hai sư huynh, đệ tranh luận, không ai chịu ai. Sau đó, hai người đến nhờ sư phụ là Đại Mai phân xử.

Sau khi nghe xong, Đại Mai nói:

- Hai người đều đúng, nhưng một gần, một xa.

Giáp Sơn hỏi:

- Sư phụ! Vậy ai gần, ai xa?

Đại Mai đáp:

- A! Hôm nay ta mệt rồi, muốn hỏi gì ngày mai hãy hỏi.

Ngày hôm sau, mới sáng sớm sư đệ Giáp Sơn đã đến gõ cửa phòng sư phụ. Đại Mai hỏi:

- Hãy còn sớm mà ai đã gõ cửa?

- Là con, Giáp Sơn.

- Đến làm gì?

- Hôm qua chúng con chẳng hỏi sư phụ là gì, sư phụ nói một gần, một xa. Con có hỏi nhưng sư phụ bảo hôm nay lại.

- Kẻ gần không đến, kẻ đến không gần.

(5) *Vô Môn Quan*, tác 14: Nam Tuyên Trảm Miêu

Cử:

Nhân tăng chúng trong hai chái nhà phía đông và phía tây tranh nhau con mèo, Hòa thượng Nam Tuyên giơ con mèo lên bảo:

- Đại chúng nếu nói được thì tha, không nói được thì sẽ chém.

Tăng chúng không ai nói được câu gì. Nam Tuyên bèn chém con mèo.

Chiều tối, Triệu Châu từ ngoài về, Nam Tuyên kể lại chuyện. Triệu Châu bèn cởi giày đội lên đầu và đi ra.

Nam Tuyên nói:

- Nếu lúc đó có người thì đã cứu được con mèo rồi.

Phỏng dịch thơ:

Đạo Sắc

Trăng lấy bấy tìm chỗ dựa thân,
Thiền đường, tăng nghị luận vang rân.
Trước sân nhìn phước, tâm còn động,
Trong bếp vạch tro, trí chữa thuần.
Vội vã cuốn rèm, suy được mát,
Long đong trình ý, biện xa gần.
Mèo con, hai chái tranh giành mãi,
Một ánh đao bay, phải trái phân.

Trần Văn Lương

Cali, 9/2018

Lời bàn của Phi Dã Thiền Sư:

Hỡi ơi! Chúng sinh chỉ mê mãi lo tranh luận chuyện giả thật, gần xa, được mất... Nào có hay rằng chỉ cần vung đao cắt đứt một sợi tơ là cả cuộn đều bị cắt (**).

Thử nói xem, nhát đao này của Nam Tuyên so với nhát kiếm của A-Lịch-Son Đại Đế (***) là khác hay không khác?

Than ôi, đến chỗ này rồi thì lão tăng hoàn toàn mù tịt!

Tiểu chú:

(**) *Bích Nham Lục*, tác 19: Câu Chi Nhất Chi

Thùy:

Một hạt bụi dấy lên cả trời đất bị tiêu, một đóa hoa nở cả thế giới hiện. Nếu khi hạt bụi chưa dấy lên và hoa chưa nở thì phải nhìn như thế nào? Vì thế nên có câu nói: "Như cắt một cuộn tơ, một sợi bị cắt là cả cuộn bị cắt. Như nhuộm một cuộn tơ, một sợi nhuộm thì cả cuộn bị nhuộm." Hiện giờ phải chặt sạch hết tất cả những gì dây dưa (cát đàng)...

(***) *A-Lịch-Son Đại Đế* (Alexander the Great) và *Nút dây Gordium* (the Gordian knot)

Truyện kể rằng năm 333 trước TL, A-Lịch-Son Đại Đế đem quân vào Gordium, thủ đô của xứ Phrygia (ngày nay thuộc Thổ Nhĩ Kỳ). Nhà vua thấy một chiếc xe bò được cột chặt bằng một cái nút dây phức tạp đến nỗi không ai biết đã được thắt như thế nào. Chiếc xe bò đó tương truyền là của Gordius, thân phụ của vua Midas nổi tiếng. Và có một lời sấm nói rằng ai mà gỡ được cái nút dây này thì sẽ làm bá chủ Á châu. A-Lịch-Son rất muôn gỡ, nhưng ông hì hục mất một thời gian mà vẫn không thành công. Cuối cùng ông lúi lúi và trầm nghĩ rằng cách nào cũng là cách, miễn mở được thì thôi. Ông bèn rút kiếm, chỉ một nhát chặt đứt đôi cái nút.